

Kunas algab kevad?

Astroloogide nõuannete järgi on märts parim kuu sõdade alustamiseks: ikkagi sõjajumal Marsile pühendatud kuu! Tegelikult sõltub kõik maast, kus kavatsetakse sõdida. Mõnes riigis pole paastukuul veel lumigi sulanud, teisel pole ühegi aastaaja vahel olulist erinevust, tungi kallale, millal tahad.

Iraagi kliimaolusid iseloomustavad hästi read turismiteadmikust: "Parim aeg maa külastamiseks on septembri keskpaik kuni jaanuari lõpp."

Seega oli Bushil optimaalne aeg küllaminekuks juba mööda lastud. Märtsist maini hakkab sealne päevane õhutemperatuur pidevalt tõusma, kuumusega kaasnevad veel liivatormid, kus nähtavus väheneb meetrini.

Suured lootused pandi välksõjale, sest perspektiivne tänaavalahinguid suvises Bagdadis (ligi 50° kuumus, tolm, veepuudus!) sundisid liitlasi kiirustama. Ja ennäe – napp kolm nädalat madistamist, ning käes on jälle rahukevad!

Kust aastaajad tulevad? Targad raamatud ütlevad, et aastaajad on Maa tiirlemisest põhjustatud Päikese näiva liikumise vahemikud. Igauks

teab, et kalendrikevad algab umbes 21. märtsil, suvi 21. juuni paiku jne ning seda, et aastaajad on tingitud Maa telje kaldenurgast (23,4°).

Kui too telg oleks vertikaalne, poleks maakeral ei suvised ega talvised, vaid pooluste lähedal oleks külmem, ekvaatoril kuumem. Päev ja öö oleksid kah kõikjal ühepikkused, nagu nüüd kevadisel ja sügisel pööripäeval. Ei mingit vaidlust suve- või talveaja kehtestamise üle. Ei mingeid turismihooaegasid.

Aastaaegu mõjutab veel teine päikesesüsteemi omapära: Maa orbiit ümber Päikese pole ringikujuline, vaid elliptiline. Kõige lähemal Päikesele asub me planeet 3. jaanuaril (lõunapoolkera kesksuvel), nimelt 147 miljoni km kaugusel ning kõige kaugemal, 152 miljoni km kaugusel, 4. juuli paiku.

Näib, et Maa kuklapoolel on rohkem vedanud suvise soojusega – ikkagi lähemal soojaallikale – kuid arvutused näitavad, et see 7% kiirguselisa ei mõjusta oluliselt poolkera soojusbilanssi. Põhjapoolkeral on maismaad rohkem kui lõunas, see soojeneb kiiremini kui ookean.

Suur lohutus meie poolkera elanikele on veel tõsiasi, et kõvera orbiidi tõttu ei tiirle

Maa sugugi ühtlaselt, vaid nii, et lõunapoolkera suveaeg on põhja omast tervelt 7 päeva võrra lühem. (Päikesele lähemal olles kihutame kiiremini.)

Huvitav on vast veel teada, et siinpool ekvaatorit on kõige lühem astronoomiline aasta-aeg talv (89 päeva ja 1 tund), kevad on juba pikem (92 päeva, 19 tundi), suvi kestab 93 päeva ning 14 tundi, sügis aga 89 päeva ja 17 tundi. See on küll tore.

Klimatoloogiliste ehk fenoloogiliste aastaaegade tärimid on paikkonniti ja ajaliselt väga muutuvad. Näiteks saabub kevad Kagu-Eestisse üle nädala varem kui saartele, mõnel aastal kestab kevad või sügis vaid nädalajagu, enne kui tuleb peale järgmine aasta-aeg.

Või kestab talv pikki kuid, nagu äsja juhtus. Ei esine Eestimaal just sageli, et oktoobris on 10–12 lumepäeva ja et kuus kuud on maa valge. Mõnigi kõneleb juba rekordiliselt külmast talvest. Kas oli see tõesti nii? Viimase poolsajandi kliimaandmeid sirvides selgub, et talvisemate kuude (november–märts) keskmise õhutemperatuuriga (–4,2°) ei pääse möödunud talv esimese tosinagi hulka.

Külmimad viis kuud on olnud palju varem (1950.–1960. aastail 7 miinuskraadi ümber), viimati saime tõelist pikka ja karmi talve tunda 1995/96.

Elusloodusele tegi möödunud talve üleelamise raskeks just eelnenud põuane aasta. See, kuidas talusid talve taimed ja kuidas täituvad kuivad kaevud, peaks selguma lähema kuu jooksul.

AIN KALLIS

Näe

Kliimanormide järgi peaks Lõuna- ja sellest kõrgemale. See on ajajala asukatele vaatab alles jää akna ümbruses on ööpäeva keskmine l

Ilmapildis määrab täna pilved, kas otse lõunasse või isegi pisut desse, põhjarannikul võivad tuule poole 10° ümber. Sadu on loodet

Reede päeva jooksul peaks taev kõigis Läänemere maades tooni ar Laupäevast nädala keskpaigan davalt selge, peaaegu tuulevaikne sellest madalamal, sest sooja õhu

Päeval tuleb aga täpselt nii palju rannikul hakkab päeval tuul puhuma loota. Tartu-, Valga-, Võru-, Viljar ulatuvas õhusoojuses lumi lõpliku

Elustavat soojalainet, mis talve näha, pigem võib oodata veel üht